

Zadání průběžného eseje

(Čtěte prosím velmi pozorně a respektujte!)

Název eseje: Stát jako produkt a producent sociální reality

Literatura: Bourdieu, Pierre. 1998. *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.

Berger, Peter a Luckmann, Thomas. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Brno: CDK.

Pierre Bourdieu tvrdí: „**Stát je vyústěním procesu koncentrace různých druhů kapitálu ...**“; a dále: „**V našich společnostech se na utváření a předávání nástrojů výstavby sociální skutečnosti rozhodující měrou podílí stát.**“ (Bourdieu, Pierre. 1998. *Teorie jednání*. Praha: Karolinum, str. 75 a 88).

Vaším úkolem je pojednat o těchto tezích v kontextu obecného modelu sociální konstrukce reality Bergera a Luckmanna.

Krátce vyložíte, co má Bourdieu v těchto tezích na mysli, jak se vztahují k sobě navzájem, a zejména použijete analytické nástroje (pojmy, poučky, postřehy), jež najdete v knize *Sociální konstrukce reality* k tomu, abyste obohatili Bourdieův pohled o perspektivu nabízenou Bergerem a Luckmannem.

Z věcného hlediska je Vaším cílem **představit** – na základě srovnání a prolnutí obou textů – **moderní stát coby produkt institucionalizace moci na jedné straně a zároveň coby mocenského producenta sociálního světa na straně druhé!** To znamená, že ukážete, v jakém smyslu sociologie chápe státní autoritu jako výsledek jisté sociální praxe a zároveň jako praxi, jež sama utváří náš svět. Analyzované texty Vám poskytnou pojmosloví a argumentační vodítko k představení této „dialektiky“. Nenechte se přitom svést k čisté historické rekonstrukci vzniku státu: soustřeďte se na způsoby, jimiž se autorita státu a její působnost reprodukuje neustále v sociální praxi – právě v tomto ohledu můžete využít základního modelu sociální konstrukce reality. U textu Pierra Bourdieu se zaměřte především na otázky kulturního (informačního) a symbolického kapitálu – tj. můžete pominout otázky kapitálu fyzické síly a ekonomického kapitálu, nebo je zmínit pouze okrajově.

Pomůže-li Vám žánrové vymezení Vašeho zadání, můžete svůj text pojmout **jako slovníkové heslo** „sociologické pojetí státu“, ale oba zadané texty stále zůstávají Vaší hlavní (případně jedinou) oporou – tj. používáte a představujete dané texty jako paradigmatický sociologický přístup k chápání státu. Nenechte se ovšem znervóznit z toho, že Berger s Luckmannem nepojednávají výslovně a systematicky o státu: pojednávají výslovně a systematicky o sociální konstrukci reality, a o tu nám jde především. Vy jejich obecný výklad aplikujete na příklad pojednáváný v *Teorii jednání* Pierra Bourdieu. To vyžaduje pozorně prostudovat Bourdieovy teze o genezi státu a jeho produktivní roli při utváření mentálních struktur; skrze tyto teze se znovu vrátit k textu Bergera a Luckmanna a najít, prostudovat a využít z něj příslušné relevantní pasáže, teze a analytické přístupy.

Ve Vašem textu musíte použít následujících **pojmu** (ve správném významu nebo kontextu):

- *Geneze státu* (případně *model vzniku státu*)
- *Objektivizace* a *Institucionalizace*
- *Konstrukce přirozenosti*
- *Zvěcnění*
- *Pole moci*
- *Monopol na jmenování* a *Monopol definice reality*
- *Legitimita* a *legitimizace*
- *Společenská organizace zajišťující udržování symbolického světa*

Ve svém eseji máte prokázat schopnost:

- **vystihnout na základě četby zadaných textů jádro klíčových tezí a jejich vzájemný vztah**
- **reprodukovat tyto teze na krátkém prostoru**
- **zasadit tyto teze do kontextu celkové teorie sociální konstrukce reality a využít (na zadaném tématu) jejich základních pojmů a způsobů výkladu sociálních fenoménů**

Kritéria hodnocení:

1. **přesnost reprodukce představovaných argumentů (maximálně 12 bodů)**
 2. **respekt k významu klíčových pojmů jak je užívají autoři (maximálně 12 bodů)**
 3. **dodržení zadaného tématu, schopnost odlišit podstatné od nepodstatného (maximálně 10 bodů)**
 4. **stylistická a formální úroveň reprodukce (maximálně 6 bodů)**
- (tj. celkem maximálně 40 bodů)**

Důležité pokyny a doporučení:

Pamatujte, že máte omezený prostor k vyjádření všeho podstatného. **Mluvte** proto rovnou **k věci** a mějte na paměti zlatou Vonnegutovu poučku: *píšete-li příběh, začněte co nejbliže od konce*. Vaším úkolem není představit obě knihy jako celek, nýbrž využít z nich to, co je přímo relevantní k zadanému tématu.

Ve Vašem eseji musíte používat **vhodné citace** z obou reprodukováných textů: to Vás nutí vystihnout to, co je v daných textech vzhledem k zadání eseje podstatné, a zároveň Vás to disciplinuje směrem k respektování analyzovaných textů. Nejde o kritiku analyzovaných argumentů, nýbrž o jejich přehlednou reprodukci a srovnání, tj. nalezení společných analytických východisek (třebaže často formulovaných jinými slovy), ale také možných rozdílů v obou přístupech. **Pozor: celková délka všech citací nesmí přesáhnout celkem 150 slov.** Překročení této hranice je jedním z důvodů nepřijetí Vašeho eseje.

Ve svém výkladu použijte názorné **ilustrace** (příklady): můžete přitom těžit z reprodukováných textů, raději se vyhněte přílišným aktualizacím.

Součástí hodnocení je i **formální úprava** eseje. Titulní strana (vzor viz níže) musí obsahovat všechny potřebné náležitosti, zvykněte si na správné citování pramenů (zřetelné odlišení citace od vlastního textu, odkazy na zdroje dle normy *Sociologického časopisu*, atd.).

Text čleňte zřetelně do **odstavců**. Pozor: příliš krátké odstavce (2 věty, 3 řádky) prozrazují neochotu promyslet řečenou myšlenku, rozvést ji, usadit do kontextu – většinou tak zůstanete na banalitách. Krátké odstavce si mohli dovolit Voltaire nebo Nietzsche, ale těmi nikdo z nás není.

Vyhňte se prezentaci vlastních dojmů. Nepoužívejte obraty jako „Podle mého názoru ...“, „Já si ale myslím, že ...“ apod. Váš vlastní přínos je v přesné a spolehlivé srovnávací analýze obou textů. Vlastní *dojem* naopak poukazuje na neochotu promyslet vlastní argument tak, abyste za ním mohli stát jako za něčím, co platí obecně. Funkcí „dojmu“ je zjednat autorovi alibi pro nedostatek jistoty.

Obecně dbejte na **stylistickou úroveň** svého eseje. Nejde přitom pouze o formální požadavek: stylistické úrovni je přímo úměrná přesnost Vaší argumentace a přesvědčivost Vašeho textu. Vyhňte se novinářskému žargonu („je nad slunce jasné“, „v dnešní uspěchané době“, „kardinální otázka“, apod.), příliš obecným soudům, hodnotícím postojům (mějte na paměti, že i když je stát mocenskou institucí, pro sociology to ještě neznamená, že je automaticky špatný). Zdržte se i vyjadřování stavu libosti či nelibosti nad reprodukovánými texty. (Oba jsou skvělé, bez ohledu na Váš pocit!)

Držte se dvou **předepsaných pramenů** (textů). Budete-li chtít využít nějaké další, pak pouze v rámci zadání a velmi střídmě.

Délka eseje: minimálně 1.000 a maximálně 1.200 slov: včetně citací a bez titulní strany a seznamu literatury (kratší nebo delší eseje nebudou přijaty k hodnocení).

Termíny zadání, odevzdání a oznámení hodnocení eseje najdete na příslušném místě v **sylabu**.

Začněte pracovat na eseji co nejdříve. Pro pozdní odevzdání eseje neexistuje žádná možná omluva nebo výmluva. **Eseje zaslané po termínu odevzdání nebudou přijaty k hodnocení, a to bez ohledu na důvod zdržení!**

Eseje posíláte pouze **elektronicky** (ve formátu *word*) a pouze na adresu, kterou Vám sdělí kontaktní osoba pro úkoly a zkoušky, tj. Mgr. Slavomíra Ferenčuhová. Jinam zaslané eseje nebudou hodnoceny.

Plagiátorství je nepřijatelné: je důvodem nejen k nepřijetí **obou**(!) (nebo více) navzájem opsaných esejí k hodnocení, nýbrž také k zahájení kárného řízení a snadno může vést k vyloučení ze studia.

(Titulní strana, vzor:)

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta sociálních studií
Katedra sociologie

Stát jako produkt a producent sociální reality

*seminární práce pro kurs
Obecná sociologická teorie SOC403*

Jaro 2005

Jméno a příjmení: Xxx Xxx (UČO: xxxxx)
Obor/kombinace: sociologie-xxx
Bakalářské studium
Imatrikulační ročník 200x

V Brně XX. XX. 2005